

**Divisie Consument &
veiligheid**

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon
info@nvwa.nl

T 088 223 33 33
F 088 223 33 34
info@nvwa.nl

Datum

7 december 2015

informatieblad 64

Titel **informatieblad 64**

Nummer 1.02

Datum december 2015

Borging van voedselveiligheid in de levensmiddelenketen met betrekking tot de gevaren verbonden aan grondstoffen

Inleiding

Volgens Verordening (EG) 852/2004 zijn levensmiddelenbedrijven verantwoordelijk voor de voedselveiligheid van de producten die zij op de markt brengen. In artikel 5 van deze verordening staat dat zij, teneinde deze voedselveiligheid te garanderen, HACCP-procedures moeten implementeren. Daartoe moeten bedrijven alle gevaren onderkennen die voorkómen, gereduceerd of geëlimineerd moeten worden. Op basis van een gevaren- en risicoanalyse moeten zij vervolgens in hun productieproces de kritische controlepunten (lees: kritische beheerspunten, CCP's) benoemen. Deze CCP's moeten aantoonbaar (middels o.a. monitoring en verificatie) beheerst worden. In de Leidraad van DG Sanco bij artikel 5 van de Verordening (EG) 852/2004 (Sanco/1955/2005/Herz. 3) onder punt 1.6.1, wordt gesteld dat ook gevaren gerelateerd aan grondstoffen in de gevaren- en risicoanalyse opgenomen moeten worden.

De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) heeft met dit infoblad richtlijnen opgesteld hoe levensmiddelenbedrijven om zouden kunnen gaan met de beheersing van gevaren verbonden aan grondstoffen.

Levensmiddelenbedrijven mogen van de voorgestelde werkwijze afwijken als zij kunnen beargumenteren en aantonen dat de door hun voorgestelde alternatieven minimaal dezelfde garanties en hetzelfde niveau van voedselveiligheid bieden.

Uitvoering

Bedrijven dienen bij de gevaren- en risicoanalyse ook de grondstoffen te betrekken. Voor grondstoffen zal bepaald moeten worden welke reële gevaren beheerst moeten worden. Voor bepaalde aspecten kan een wettelijke norm voor de grondstof en/of het eindproduct gelden. Bij het ontbreken van een wettelijke norm, is er mogelijk een onderbouwde veiligheidsgrens.

Het ene bedrijf kan een halffabricaat produceren dat de grondstof vormt voor het volgende bedrijf. De keten kan meerdere schakels bevatten vóórdat er sprake is van een eindproduct. Mag een grondstofleverancier in de keten rekenen met het beoogde gebruik aan het einde van de keten? Nee, want de halffabricaten dienen aan de wettelijke of veiligheidsnorm voor de grondstof te voldoen en een onveilige grondstof mag niet verdund worden. Bovendien weet een grondstofleverancier niet altijd wat het beoogde gebruik is.

Er bestaat de mogelijkheid dat beheersmaatregelen niet genomen worden door de leverancier van de grondstof, maar door de verwerker van de grondstof. In dat geval dient daarover onderling een duidelijke afspraak gemaakt te worden. Het moet uiteraard wel mogelijk zijn om in de volgende schakel beheersmaatregelen te nemen om het specifieke gevaar te voorkómen, te reduceren of te elimineren.

Een producent van een eindproduct mag in de berekening meenemen in welke hoeveelheid de grondstof gebruikt wordt in dit eindproduct.

Het afgeven van een specificatie of verklaring door de leverancier van de geleverde grondstof kan onderdeel zijn van de afspraken, maar is op zich onvoldoende voor de borging. Uiteindelijk zal het levensmiddelenbedrijf, de verwerker van de grondstoffen, moeten controleren of de afspraken zijn nagekomen. Het is duidelijk dat bij een vaste leverancier het vertrouwen kan groeien en dat deze controle minder intensief kan worden.

Voor de beheersing van risico's in de grondstoffen accepteert de NVWA in ieder geval de volgende controlemogelijkheden:

1. De leverancier van de grondstof levert bij elke partij een certificaat van een onafhankelijk onderzoek waaruit blijkt dat de uitgeleverde grondstof voedselveilig is. Een norm mag nooit ruimer zijn dan een eventueel vastgestelde wettelijke norm. Onder een partij wordt een identificeerbare en afgebakende hoeveelheid van een levensmiddel verstaan.

Een partij kan dus groter zijn dan een zending of levering. Voor bepaalde producten, parameters, referentie- of analysemethoden en/of certificaten zijn er wettelijke eisen vastgesteld. Wanneer van toepassing dient aan de voorgeschreven wettelijke eisen te worden voldaan.

Een analyse dient partijgebonden te zijn, en dient gedaan te worden in een laboratorium dat geaccrediteerd is volgens de internationale norm ISO/IEC 17025 voor de uitgevoerde analyse. Het resultaat van de analyse dient door het laboratorium te worden gerapporteerd conform de criteria vastgesteld in de norm ISO/IEC 17025. Zie bijlage I voor meer informatie over het analysecertificaat of het beproevingsrapport.

2. Als de leverancier van de grondstof geen certificaat meelevert, kan de afnemer de analyse van de aangeleverde partijen zelf (laten) uitvoeren. In dit geval zijn van toepassing dezelfde criteria zoals beschreven bij punt 1 of van minimaal vergelijkbaar niveau.

Als er sprake is van regelmatige leveringen door dezelfde leverancier wordt na een aantal (5) leveringen met goede analyseresultaten van de grondstof de toeleverancier als 'bekend' bestempeld en kan het te nemen aantal monsters teruggebracht naar ' $\sqrt{n}$ ' (Zie schema onder vaste toeleverancier.) Indien monsters afwijkend zijn, worden door de afnemer adequate maatregelen genomen en wordt de bemonsteringsfrequentie (tijdelijk) weer verhoogd (de volgende 5 leveringen worden weer onderzocht). Bij levering van een zelfde grondstof door verschillende toeleveranciers wordt elke toeleverancier uiteraard apart bekeken volgens bovenstaande methode.

Indien leveringen meerdere producten (met te beheersen gevaren) van één toeleverancier omvatten, kan worden volstaan met het roulerend bemonsteren van een deel ($\sqrt{n}$) van het aantal producten, nadat is vastgesteld dat het een vaste leverancier betreft. Indien deze toeleverancier meerdere productielocaties belevt kunnen de bemonsteringen van de verschillende locaties samen als $\sqrt{n}$ gezien worden.

3 Bedrijven kunnen een audit (laten) uitvoeren bij hun toeleverancier. Deze audit moet dan minimaal gericht zijn op de adequate beheersing van het risico in de betreffende grondstof. In het auditverslag moeten tenminste de volgende items zijn vastgelegd:

- Het betreffende risico.
- De manier waarop dit risico in het bedrijf geborgd wordt, inclusief gebruikte methodiek.
- De corrigerende maatregelen.

- Het eindoordeel en de gemaakte afspraken.

Deze audit wordt minimaal één keer per jaar uitgevoerd. Bij nieuwe leveranciers wordt de audit verricht voorafgaand aan de eerste levering. Een audit mag niet zijn uitgevoerd door of in opdracht van de leverancier.

Deelname aan een door de NVWA geaccepteerd zelfcontrolesysteem of ketengarantiesysteem. Het systeem moet dan wél specifiek de borging van gevaren in grondstoffen regelen. Nadere informatie hierover kunt u vinden op

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/eten-drinken-roken/dossier/kwaliteitssystemen-zelfcontrolesystemen-levensmiddelen>

Alle bovengenoemde mogelijkheden zijn samengevat in het schema van bijlage 2.

Bijlage I: het analysecertificaat of beproevingsrapport

Een analysecertificaat of beproevingsrapport dient te voldoen aan de eisen gesteld in de norm ISO/IEC 17025. De resultaten van elke beproeving of analyse die door het laboratorium worden uitgevoerd dienen nauwkeurig, duidelijk, ondubbelzinnig en objectief worden gerapporteerd. Alle informatie die nodig is voor de interpretatie moet opgenomen worden in het certificaat of rapport.

Een analysecertificaat of beproevingsrapport moet ten minste de volgende informatie bevatten:

- Naam en adres van het laboratorium, en de locatie waar de beproeving of analyses werden uitgevoerd, als dat een ander adres is dan het adres van het laboratorium;
- Eenduidig vermelding van de toegepaste analyse of methode en vermelding van accreditatie van het laboratorium op basis van de norm ISO/IEC 17025 voor de toegepaste analyse of methode en datum en instantie van uitgifte;
- Een unieke identificatie van het analysecertificaat of beproevingsrapport;
- Naam en adres van de klant;
- Naam, functie en handtekening of gelijkwaardige identificatie van de persoon die het certificaat of rapport heeft vrijgegeven;
- Beschrijving en identificatie van het onderzochte product;
- Datum van ontvangst van het te onderzoeken product en datum of data waarop het onderzoek of beproeving werd uitgevoerd;
- Resultaten van de analyse of beproeving met, waar van toepassing, vermelding van de meeteenheden en meetonzekerheid.
- Informatie van monsterneming wanneer dit relevant is voor de interpretatie van de resultaten.

Bijlage 2: schema bij infoblad 64

